

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

ALİ ÖKSÜZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2013/6385

Karar Tarihi : 16/4/2015

Başkan : Alparslan ALTAN

Üyeler : Recep KÖMÜRCÜ

Engin YILDIRIM

Celal Mümtaz AKINCI

Muammer TOPAL

Raportör : Yunus HEPER

Başvurucu : Ali ÖKSÜZ

Vekili : Av. Ali ULUK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, deliller yeterince toplanmadan hakkında mahkûmiyet hükmü kurulması nedeniyle adil yargılanma hakkının, mahkemenin “*kaza anında aracı sanığın kullanmadığı*” ispatlaması gerekir” biçimindeki yaklaşımı nedeniyle de masumiyet karinesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 21/8/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine doğrudan yapılmıştır. İdari yönden yapılan ön incelemede başvurunun Komisyona sunulmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Birinci Komisyonunca, 10/1/2014 tarihinde başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

4. Bölüm tarafından 6/2/2014 tarihinde yapılan toplantıda kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru konusu olay ve olgular 6/2/2014 tarihinde Adalet Bakanlığına bildirilmiştir. Adalet Bakanlığı Anayasa Mahkemesine görüş sunmayacağını 3/3/2014 tarihinde bildirmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

6. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

7. 25/9/2010 tarihinde başvuru da dâhil üç kişinin içinde bulunduğu bir otomobil trafik kazasına karışmış, araç içerisinde bulunan diğer iki kişi ölmüştür.

8. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 27/10/2010 tarihli iddianamesiyle başvuru hakkında bilinçli taksirle iki kişinin ölümüne sebebiyet vermek suçundan cezalandırılması için Ankara 8. Ağır Ceza Mahkemesine ceza davası açılmıştır.

9. Ankara 8. Ağır Ceza Mahkemesinin 22/2/2011 tarihli kararı ile başvuru hakkında bilinçli taksirle iki kişinin ölümüne sebebiyet vermek suçundan 3 yıl 4 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

10. Temyiz üzerine karar Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 9/5/2013 tarihli ilamı ile onanarak kesinleşmiştir. Başvuru onama kararını 2/8/2013 tarihinde İlk Derece Mahkemesinde elden tebliğ ile öğrenmiştir.

11. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, 21/8/2013 tarihinde yapılmıştır.

B. İlgili Hukuk

12. 26/9/2014 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 85. maddesi.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

13. Mahkemenin 16/4/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvuru hakkında 21/8/2013 tarihli ve 2013/6385 numaralı bireysel başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

14. Başvuru,

i. Somut bir delile dayanmadan ve savunma makamının istediği deliller toplanmadan, keşif yapılmadan, olay yerinde ve araç üzerinde yeni bilirkişi raporu alınmadan, soruşturmanın genişletilmesi talepleri kabul edilmeden hakkında mahkûmiyet hükmü kurulmasının adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini,

ii. Derece mahkemesinin “*samığın kaza anında aracı kendisinin kullanmadığını ispatlaması gerekir*” biçimindeki gerekçesinin masumiyet karinesinin ihlali niteliğinde olduğunu,

ileri sürmüştür. Başvuru yargılanmanın yenilenmesi ile maddi ve manevi tazminata talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

1. Adil yargılanma Hakkının İhlal Edildiği İddiası

15. Başvuru İlk Derece Mahkemesinin, kendilerinin talep ettikleri deliller toplanmadan, keşif yapılmadan, olay yerinde ve araç üzerinde yeni bilirkişi raporu alınmadan ve soruşturmanın genişletilmesi talepleri kabul edilmeden karar vermesinin adil yargılanma hakkının ihlali niteliğinde olduğunu ileri sürmüştür.

16. 30/11/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un “*Bireysel başvuru usulü*” kenar başlıklı 47. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ilgili ibareleri şöyledir:

“(3) Başvuru dilekçesinde ... işlem, eylem ya da ihmali nedeniyle ihlal edildiği ileri sürülen hak ve özgürlüğün ve dayanılan Anayasa hükümlerinin, ihlal gerekçelerinin, ... belirtilmesi gerekir.”

17. 6216 sayılı Kanun’un “Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik şartları ve incelenmesi” kenar başlıklı 48. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Bireysel başvuru hakkında kabul edilebilirlik kararı verilebilmesi için 45 ila 47 nci maddelerde öngörülen şartların taşınması gerekir.

(2) Mahkeme, ... açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verebilir.”

18. Anayasa Mahkemesi İktüzüğü’nün bireysel başvuruların içeriğini düzenleyen “Bireysel başvuru formu ve ekleri” başlıklı 59. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“... ”

(2) Başvuru formunda aşağıdaki hususlar yer alır:

...

d) Bireysel başvuru kapsamındaki haklardan hangisinin hangi nedenle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve delillere ait özlü açıklamalar.

e) Başvurucunun güncel ve kişisel bir temel hakkının doğrudan zedelendiği iddiasının dayanakları.

“... ”

19. İktüzüğün “Formun ve eklerinin hazırlanmasına ilişkin ilkeler” başlıklı 60. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“(2) Başvuru formu okunaklı ve başvurunun esasına yönelik özlü bilgileri içerir şekilde hazırlanır. Başvuru formunun ekler hariç on sayfayı geçmesi hâlinde başvurucunun ayrıca başvuru formuna olayların özetini eklemesi gerekir.”

20. 6216 sayılı Kanun’un 47. maddesinin (3) numaralı, 48. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları ile İktüzüğün 59. maddesinin ilgili fıkraları uyarınca dayanılan Anayasa hükmünün kendilerine göre ihlal edildiğine dair açıklamalarda bulunmak ve başvuru konusu olaylarla ilgili delilleri sunmak suretiyle olaylar hakkındaki iddialarını kanıtlamak başvurucuya düşer (Veli Özdemir, B. No: 2013/276, 9/1/2014, § 19).

21. Başvurucunun, kamu gücünün işlem, eylem ya da ihmali nedeniyle ihlal edildiğini ileri sürdüğü hak ve özgürlük ile dayanılan Anayasa hükümlerini, ihlal gerekçelerini, dayanılan deliller ile ihlale neden olduğu ileri sürülen işlem veya kararların neler olduğunu başvuru dilekçesinde belirtmesi şarttır. Başvuru dilekçesinde kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmali dair olayların tarih sırasına göre özeti yapılmalı; bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklerden hangisinin hangi nedenle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve deliller açıklanmalıdır (Veli Özdemir, B. No: 2013/276, 9/1/2014, § 20).

22. Yukarıda belirtilen koşullar yerine getirilmediği takdirde Anayasa Mahkemesi başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez bulabilir. İddiaların dayanaktan yoksun olmadığı konusunda Anayasa Mahkemesinin ikna edilmesi, başvurucu tarafından ileri sürülen iddiaların niteliğine bağlıdır. Başvurucunun başlangıçta, başvuru hakkında kabul edilemezlik kararı verilmesini önlemek için başvuru formu ve

eklerinde iddialarını destekleyici belgeleri sunması, kamu gücünün ihlale neden olduğunu iddia ettiği hak ve özgürlüklere ilişkin gerekli açıklamaları yapması zorunludur (*Veli Özdemir*, B. No: 2013/276, 9/1/2014, § 23).

23. Somut başvuru konusu olayda başvurucu, soyut olarak, istediği delillerin toplanmadığını, keşif yapılmadığını, olay yerinde ve araç üzerinde yeni bilirkişi raporu alınması taleplerinin reddedildiğini, soruşturmanın genişletilmesi taleplerinin kabul edilmediğini, eksik inceleme ile mahkûmiyet hükmü kurulmasının adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Başvurucu, yargılama sürecinde karşı tarafın sunduğu deliller ve görüşlerden bilgi sahibi olamadığına, kendi delillerini ve iddialarını sunma olanağı bulamadığına, karşı tarafça sunulan delillere ve iddialara etkili bir şekilde itiraz etme fırsatı bulamadığına ya da uyuşmazlığın çözüme kavuşturulmasıyla ilgili iddialarının derece mahkemeleri tarafından dinlenmediğine ilişkin somut bir bilgi ya da kanıt sunmamıştır. Dahası başvurucu, İlk Derece Mahkemesine ilettiğini ileri sürdüğü taleplerin reddedilmesinin bir bütün olarak yargılamanın adilliğini nasıl etkileyeceğine ilişkin gerekçeler ile delillere ait açıklamaları başvuru dilekçesinde göstermemiş, gerekli açıklamaları yapmamıştır.

24. Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvurularda başvuru sahiplerinin başvurularını titizlikle hazırlama ve takip etme yükümlülükleri vardır. Bu yükümlülüğün bir gereği olarak başvurucu, Anayasa hükmünün ihlal edildiğine ilişkin açıklamalarda bulunmak suretiyle iddialarını kanıtlamak zorundadır. Başvurucu tarafından soyut şekilde anayasal haklarının ihlal edildiğinin ileri sürülmesi iddiaların ispatlandığı anlamına gelmez. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolu, Anayasa'ya aykırılığın soyut biçimde ileri sürülmesini sağlayan bir yol olarak düzenlenmemiştir. Somut başvuruda başvurucu yukarıda sayılan koşulları yerine getirmeyerek iddialarını temellendirmediğinden başvurusunun esasının incelenmesi imkânı bulunmamaktadır.

25. Açıklanan nedenlerle, adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının başvurucu tarafından kanıtlanamamış olması nedeniyle, başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin “*açıkça dayanaktan yoksun olması*” nedeniyle kabul edilemez olduğu karar verilmesi gerekir.

Celal Mümtaz AKINCI bu görüşe katılmamıştır.

2. Masumiyet Karinesinin İhlal Edildiği İddiası

26. Başvurucu, İlk Derece Mahkemesinin gerekçeli kararında “*sanığın kaza anında aracı kendisinin kullanmadığını ispatlaması gerekir*” biçimindeki gerekçesinin masumiyet karinesinin ihlali niteliğinde olduğunu ileri sürmüştür.

27. Anayasa'nın 38. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz"

28. Sözleşme'nin 6. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kendisine bir suç isnat edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar suçsuz sayılır."

29. Masumiyet karinesi, kişinin suç işlediğine dair kesinleşmiş bir yargı kararı olmadan suçlu olarak kabul edilmemesini güvence altına alır. Bunun sonucu olarak, kişinin masumiyeti “*asıl*” olduğundan, suçluluğu ispat külfeti iddia makamına ait olup, kimseye suçsuzluğunu ispat mükellefiyeti yüklenemez. Ayrıca hiç kimse, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar yargılama makamları ve kamu otoriteleri tarafından suçlu olarak

nitelendirilemez ve suçlu muamelesine tabi tutulamaz (*Kürşat Eysel*, B. No: 2012/665, 13/6/2013, § 26).

30. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin, derece mahkemelerince verilen kararları, maddi vakıa ve hukuki yönden inceleyen bir merci olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır. Bireysel başvurularda Anayasa Mahkemesinin görevi Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında kalan haklar kapsamındaki güvencelerin somut olayda sağlanıp sağlanmadığını incelemektir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi, Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında kalan hak ve özgürlüklere müdahale edilmedikçe, derece mahkemelerinin maddi vakıaları değerlendirme ve hukuk kurallarını uygulama sırasında yaptıkları hataları ele alamaz.

31. Somut olayda İlk Derece Mahkemesinin gerekçesinde “*Bu durumda, araç gözden kaybolana kadar kesin olarak sanık Ali'nin kullamındadır ve sonrasında da kaza olmuştur. Kaza öncesi sürücü değiştiği yönünde kimsenin, özellikle sanık Ali'nin bir beyanı da olmadığına göre Ali'nin kaza anında aracı kullanmadığını ispatlaması gerekmekte, ancak edememektedir.*” biçiminde bir ifade kullanılmış ise de Mahkeme mahkûmiyet gerekçesini yalnızca bu ifadenin üzerine temellendirmiş değildir. İlk derece Mahkemesi mahkûmiyet gerekçesini, tanık delillerine, adli sağlık ve otopsi raporlarına, başvuruçunun soruşturma ve kovuşturma aşamalarındaki savunmalarına, kazaya ilişkin tutanaklara dayandırmıştır.

32. Açıklanan nedenlerle, başvuruçunun, masumiyet karinesinin ihlali niteliğinde olduğunu ileri sürdüğü yargılama işleminde bir ihlalin olmadığı açık olduğundan, başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin “*açıkça dayanaktan yoksun olması*” nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Celal Mümtaz AKINCI bu görüşe katılmamıştır.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

Başvurunun “*açıkça dayanaktan yoksun olması*” nedeniyle **KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA**, yargılama giderlerinin başvuruçunun üzerine bırakılmasına, 16/4/2015 tarihinde, Celal Mümtaz AKINCI'nın karşı oyu ve **OY ÇOKLUĞUYLA** karar verildi.

Başkan
Alparslan ALTAN

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Başvuru Numarası : 2013/6385

Karar Tarihi : 16/4/2015

KARŞI OY

Başvuruçunun, somut delile dayanılmadan, savunma makamının istediği deliller toplanılmadan, keşif yapılmadan, olay yerinde ve araç üzerinde yeni bilirkişi raporu alınmadan, soruşturmanın genişletilmesi talepleri kabul edilmeden hakkında mahkûmiyet hükmü kurulmasının “*adil yargılanma*” hakkını ihlal ettiğini, derece mahkemesinin “*samğin*”

kaza anında aracı kendisinin kullanmadığını ispatlaması gerekir” biçimindeki gerekçesinin masumiyet karinesinin ihlali niteliğinde olduğunu ileri sürmüş yargılamanın yenilenmesi ile tazminat taleplerinde bulunmuştur.

Başvurucunun da içinde bulunduğu araç trafik kazası yapmış ve araçta bulunan diğer iki kişi vefat etmiştir. Başvurucunun, aşamalardaki savunmasında suçlamayı kabul etmeyerek, olayda aracı kendisinin kullanmadığını, aracı müteveffa Caner Korkut’un kullandığını, suçsuz olduğunu savunduğu görülmüştür.

Kaza günü saat 18.00 sularında aracın sanık (başvurucu) Ali’nin evinin önünden hareketi esnasında direksiyonda Ali’nin olduğuna dair tanık beyanları olduğu gibi Ali’nin olmadığına dair tanık beyanları da vardır.

İddia ve Derece mahkemesi kabulüne göre, “olay günü sanık Ali ile vefat eden Atanur ve Caner’in önceden alkol aldıkları, öğleden sonra evlerinin önünden arabayla gittikleri daha sonra Elmadağ’a gidip yine alkol almaya devam ettikleri ve geceye dönüştü (saat 22.20 de) araçla uçuruma yuvarlanarak maktullerin öldüğü tartışmasızdır. Ali olay günü aracı Caner’in kullandığını, kazayı onun yaptığını ileri sürmektedir. Buna karşılık iddia ve katılanlar aracı Ali’nin kullandığını ileri sürmektedir.... İfadelerine itibar edilen tanıkların beyanları karşısında sanık Ali’nin, evden çıktıkları andan itibaren devamlı olarak aracı Caner’in kullandığı yönündeki ifadesi çürümekte, yalan söylediği ortaya çıkmaktadır. Yani evden çıkıp mahalleyi terk edene kadar aracı kulla(na)nın sanık Ali olduğu, kendisinin yalan konuştuğu anlaşılmaktadır. Bu durumda, araç gözden kaybolana kadar kesin olarak sanık Ali’nin kullanımındadır ve sonrasında da kaza olmuştur. Kaza öncesi sürücü değiştiği yönünde kimsenin özellikle Ali’nin bir beyanı olmadığına göre Ali’nin kaza anında aracı kullanmadığını ispat etmesi gerekmekte, ancak ispat edememektedir. Bu somut durumun aksi ispat edilemediğinden sanık Ali’nin cezalandırılması cihetine gidilmiştir.”

Dosya içeriğine göre kaza anını gören tanık yoktur, kazadan sonra olaya müdahale edenlerden de aracın direksiyonunda kimin bulunduğu yönünde bir bilgi alınamamıştır. Gerek soruşturma, gerekse kovuşturma safhasında aracın direksiyonunda parmak izi veya DNA incelemesi yapılmamış, aracı kullananın tespiti açısından adli tıp kurumundan bilgi istenmemiştir.

İddia ve Yargılama Makamınca şüphenin ortadan kaldırılması için gerekli (direksiyonda parmak izi, DNA incelemesi, kazadan sonra müdahale edenlerin tespiti ile bunların görgüsüne başvurulması ve adli tıp kurumundan ölenlerin vücutlarındaki yaralara, darbelere ve izlere göre direksiyonda olanın tespit edilip edilemeyeceği yönünde) araştırma yapılmadan, şüphe ortadan kaldırılmadan ve delilden sanığa gitmek yerine, ispat yükü de tersine çevrilerek “**sanığın aracı kullanmadığını ispat edemediği**” gerekçesiyle hüküm kurulmuş olmasını, şüpheden sanık yararlanır ilkesi, masumiyet karinesi ve sonuç olarak adil yargılanma ilkesine aykırı gördüğümden çoğunluk görüşüne katılmadım.